

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. vasario 24 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Andžej Maciejewski(pranešėjas), Gedimino Sagačio ir Antano Simniškio (kolegijos pirmininkas),

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Mano būstas Vilnius“ (buvęs pavadinimas UAB „Naujamiesčio būstas“) kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo 2020 m. kovo 31 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Mano būstas“ ieškinį atsakovei L. V. dėl skolos priteisimo.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių patalpas paveldėjusio savininko pareigą atsiskaityti už administravimo, eksploatavimo ir komunalines paslaugas pagal sutartį, kurios šalimi buvo ir sutuoktinis, įrodymų tyrimą ir vertinimą, apeliacinės instancijos teismo sprendimo motyvavimą, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovė prašė teismo priteisti iš atsakovės 445,84 Eur skolos, 5 proc. dydžio metines palūkanas už priteistą sumą nuo bylos iškėlimo teisme iki teismo sprendimo visiško įvykdymo ir bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
3. Ieškovė nurodė, kad teikė namo (duomenys neskelbtini) B, administravimo paslaugas. Atsakovė yra buto (duomenys neskelbtini), savininkė. Turėdama pareigą pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 4.82 straipsnio 3, 4 dalių, 4.84 straipsnio 9 dalies nuostatas (kylančią iš įstatymo, ne sutarties) išlaikyti bendrąją dalinę nuosavybę bei mokėti visus su tuo susijusius mokesčius, atsakovė už laikotarpį nuo 2018 m. vasario 1 d. iki 2019 m. vasario 28 d. su ieškove neatsiskaitė – nesumokėjo už bendrosios dalinės nuosavybės administravimą, eksploatavimą ir suteiktas komunalines paslaugas tenkančios mokesčio dalies.
4. Teismo posėdžio metu ieškovė patikslino ieškinio faktinį pagrindą, nurodė, kad atsakovei skola skaičiuojama, remiantis 2009 m. gruodžio 14 d. sutartimi Nr. (duomenys neskelbtini).

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

5. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2019 m. rugpjūčio 29 d. sprendimu ieškovės ieškinį atmetė.
6. Teismas nustatė, kad atsakovei nuosavybės teise priklauso negyvenamosios (administracinės) patalpos pastate (duomenys neskelbtini) B, kuris yra nekilnojamųjų kultūros vertybių teritorijoje ar jos apsaugos zonoje. Ieškovė, remiantis Nekilnojamojo turto registro centrinio duomenų banko išrašu, administruoja pastatą – gyvenamąjį namą (duomenys neskelbtini) A. Duomenų, kad ieškovė administruotų ir pastatą (duomenys neskelbtini) B, nepateikta, be to, ieškovė nepagrįstai teigia, kad šiame name yra atsakovei nuosavybės teise priklausančios butas.
7. Teismas nurodė, kad pagal 2009 m. gruodžio 14 d. pastato administravimo sutarties (duomenys neskelbtini), kuria remiasi faktinį ieškinio pagrindą pakeitusi ieškovė, 4.1, 4.2. punktų nuostatas, sutartis galioja nuo 2010 m. sausio 1 d. iki 2012 m. sausio 1 d.; jei iki sutarties galiojimo pabaigos likus ne daugiau kaip 30 darbo dienų nėra viena šalis kitai šaliai nepraneša apie savo nepageidavimą, kad ši sutartis būtų pratęsiama 2 metų laikotarpiui ar būtų pakeisti (pakoreguoti) sutarties punktai, sutarties galiojimo terminas automatiškai prasitęsia 2 metams; sutarties pratęsimų skaičius neribojamas. Sutarties 4.3 punkte nustatyta, kad pasikeitus patalpų savininkui ši sutartis gali būti nutraukta, įspėjus administratorių prieš mėnesį, o patalpų savininkui išnuomojus patalpas tretiesiems asmenims ši sutartis gali būti nutraukta tik sudarius trišalę administravimo sutartį su nauju patalpų nuomininku ar naudotoju.
8. Teismas nustatė, kad šios nutarties 8 punkte nurodytą sutartį su ieškove pasirašė atsakovė ir jos sutuoktinis. Atsakovė nurodė, kad, mirus sutuoktiniui, ji, vadovaudamasi sutarties 4.3 punktu, įspėjo ieškovę, jog pasikeitė sutarties šalis, todėl ši sutartis nutrūko, o ieškovė teikė 2011 m. naujos administravimo sutarties projektą, tačiau šio šalys nepasirašė. Teismas nurodė, kad šias aplinkybes patvirtina bylos duomenys (2011

m. lapkričio 17 d. ir 2011 m. lapkričio 18 d. atsakovės elektroniniai laišakai ieškovei). Teismo vertinimu, 2011 m. spalio 19 d. paveldėjimo teisės pagal įstatymą liudijimo pagrindu tapusi ginčo patalpų 1/2 dalies, priklausiusios sutuoktiniui, savininke, atsakovė pagrįstai pagal sutarties 4.3 punktą informavo ieškovę, kad pasikeitė sutarties šalis, o ieškovės parengta 2011 m. lapkričio 18 d. administravimo, eksploatavimo ir kitų paslaugų teikimo sutartis Nr. NB-SUT-11-302, kurioje nurodyta, kad atsakovė yra ginčo patalpų savininke, įrodo, jog ieškovė priėmė atsakovės pranešimus. Teismas padarė išvadą, kad pranešimų pagrindu, pasikeitus patalpų savininkui, nutrūko 2009 m. sudaryta administravimo paslaugų teikimo sutartis, o 2011 m. lapkričio 18 d. sutarties šalims nepasirašius, laikytina, jog sutartiniai santykiai dėl ginčo patalpų administravimo jų nesieja.

9. Teismas atmetė kaip nepagrįstą ir neįrodytą ieškovės reikalavimą pagal [CK 4.82, 4.84](#) straipsnių nuostatas priteisti iš atsakovės administravimo mokesčius, atsižvelgdamas į tai, kad byloje nėra duomenų, kurie patvirtintų, jog ieškovė administruoja pastatą (duomenys neskelbtini) B, kuriame yra atsakovei nuosavybės teise priklausančios administracinės patalpos. Teismo vertinimu, ieškovė neįrodė reikalavimo priteisti skolą iš atsakovės pagrindu.
10. Teismas pažymėjo, kad ieškovė taip pat neįrodė skolos susidarymo priežasčių. Skolų valdymo ataskaitoje nurodyta, kad 2018 m. vasario mėnesį neapmokėta 337,75 Eur, tačiau nepateikta paaiškinimų, kaip ši skola ir už kokį laikotarpį susidarė. Ieškinyje skolos susidarymo laikotarpis nurodytas nuo 2018 m. vasario 1 d. iki 2019 m. vasario 28 d. Ieškovės pateiktose sąskaitose faktūrose už laikotarpį nuo 2018 m. vasario mėn. iki 2019 m. vasario mėn. nenurodyta, kad atsakovei sąskaitos išrašytos sutarties pagrindu. Taigi ieškovė, remdamasi [CK 4.82, 4.84](#) straipsniais, skaičiuoja administravimo mokesčius atsakovei, nors nėra pastato (duomenys neskelbtini) B administratorė. Teismas vertino, kad aplinkybė, jog 2018 m. sąskaitoje nurodyta, kad atsakovė ieškovei sumokėjo 340,83 Eur, atsižvelgiant į tai, kad sumokėta už vienkartinį elektros įrenginių remontą, nereiškia, jog atsakovė pripažįsta ieškovės teikiamas administravimo paslaugas. Be to, ieškovė nepateikė paaiškinimų, kodėl Vilniaus miesto apylinkės teismo nagrinėtoje civilinėje byloje Nr. e2-31892-465/2017 atsisakė reikalavimų.
11. Vilniaus apygardos teismas, išnaginėjęs ieškovės apeliacinį skundą, 2020 m. kovo 31 d. nutartimi Vilniaus miesto apylinkės teismo 2019 m. rugpjūčio 29 d. sprendimą paliko nepakeistą.
12. Teismas atmetė ieškovės argumentus, kad šalių sudaryta sutartis yra galiojanti bei vykdytina. Teismo vertinimu, nors atsakovė ir būtų naujos sutarties šalis, tačiau, atsižvelgiant į tai, kad mirusiam asmeniui paslaugos negali būti teikiamos, sutartis po vienos iš jos šalių mirties, nepaisant to, jog tai buvo kitos sutarties šalies sutuoktinis, turėjo būti sudaryta iš naujo. Nauja sutartis ieškovės ir atsakovės nagrinėjamu atveju nesudaryta, taigi ieškovė neturėjo teisinio pagrindo teikti atsakovei paslaugas nuo 2012 m. sausio 3 d. (30 darbo dienų (sutarties 4.2 punktas) nuo informacijos, suteikiančios pagrindą sudaryti naują paslaugų teikimo sutartį, ieškovei suteikimo), taigi neturi teisinio pagrindo ir reikalauti iš atsakovės atsiskaityti už laikotarpį nuo 2018 m. vasario 1 d. iki 2019 m. vasario 28 d. suteiktas paslaugas.
13. Teismas pažymėjo, kad nors suteiktas paslaugas ieškovė įrodinėja išrašytais PVM sąskaitomis faktūromis, tačiau neaišku, kokius konkrečius darbus, už kuriuos atsakovė nėra atsiskaitysi, ieškovė atliko. Ginčo patalpos yra administracinės, ne gyvenamosios paskirties. Taigi pirmosios instancijos teismas teisėtai ir pagrįstai nusprendė, kad ieškovė ne tik neturėjo teisinio pagrindo teikti atsakovei paslaugas laikotarpiu nuo 2018 m. vasario 1 d. iki 2019 m. vasario 28 d., bet ir neįrodė, jog paslaugas, už kurias reikalauja atsiskaityti, apskritai suteikė.

III. Kasacinio skundo teisiniai argumentai

14. Kasaciniu skundu ieškovė prašo panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2020 m. kovo 31 d. nutartį ir Vilniaus miesto apylinkės teismo 2019 m. rugpjūčio 29 d. sprendimą bei priimti naują sprendimą – ieškovės ieškinį patenkinti, priteisti iš atsakovės bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
  - 14.1. Apeliacinės instancijos teismas pažeidė [CK 6.723 straipsnio](#) 3 dalies, 6.190 straipsnio 1 dalies nuostatas, nepagrįstai nusprendė, kad 2009 m. gruodžio 14 d. sutartis po vienos iš jos šalių mirties, nepaisant to, jog tai buvo kitos šalies sutuoktinis, turėjo būti sudaryta iš naujo. Sutartis, kurią dėl jai nuosavybės teise priklausančios 1/2 patalpų dalies su ieškove buvo sudariusi ir atsakovė, negalėjo pasibaigti vien dėl to, kad viena iš jos šalių mirė. Sutartis nėra susijusi su konkrečiu asmeniu, paslaugos teikiamos ne jam, o patalpoms, o šias nagrinėjamu atveju paveldėjo atsakovė. Taigi atsakovei perėjo ir sutuoktinio pareigos pagal sutartį.
  - 14.2. Teismai pažeidė [CK 6.189 straipsnio](#) 1 dalyje įtvirtintą sutarties privalomumo principą, taip pat sutarčių aiškinimo taisykles ([CK 6.193–6.195](#) straipsniai). Sutartis šalių niekada nebuvo nutraukta, priešingai, atsakovė konkludentiniais veiksmais (apmokėdama ieškovės pateiktas sąskaitas) pripažino sutarties tolesnį galiojimą, taigi sutartis yra galiojanti ir nustatanti šalių teises bei pareigas. Atsakovė turėjo vykdyti sutarties nuostatas dėl jos nutraukimo ar nepratęsimo. Teismų nurodytuose elektroniniuose laiškuose atsakovė neišreiškė pozicijos dėl sutarties galiojimo. Kadangi atsakovė sutarties nenutraukė, ieškovės teiktas paslaugas priėmė, neprieštaravo, nereiškė pretenzijų, už dalį paslaugų atsiskaitė, laikytina, kad sutarties nuostatos ir šalių elgesys patvirtino tikruosius šalių ketinimus tęsti sutartį. Spręsdami priešingai teismai nepagrįstai neįvertino pirmiau nurodytų aplinkybių, netinkamai aiškino sutarties nuostatas, neteisingai taikė sutarčių aiškinimo taisykles, netaikė sisteminio sutarties nuostatų aiškinimo principo.
  - 14.3. Teismai pažeidė [CK 6.38 straipsnio](#) nuostatas, nepagrįstai atsakovę atleido nuo prievolės sumokėti už paslaugas, suteiktas pagal sutartį. Teismai privalėjo įvertinti, kad ieškovė suteikė paslaugas atsakovei, taigi už jas nesumokėjusi atsakovė neteisėtai praturtėjo ieškovės sąskaita ([CK 6.242 straipsnio](#) 1 dalis). Jei ieškinių pagrindas įrodo esant kitokio pobūdžio santykius, nei nurodo ieškovė, teismas turi juos teisiskai kvalifikuoti.
  - 14.4. Teismai pažeidė imperatyvias [CK 4.76 straipsnio](#), 4.82 straipsnio 3 dalies nuostatas, įtvirtinančias bendraturčių prievolę išlaikyti bendrojo naudojimo objektus. Atsakovė neįrodė, kad nuo 2012 m. sausio 1 d. namo bendrojo naudojimo objektai buvo prižiūrimi ne ieškovės, o kito subjekto. Teismai be pagrindo atleido ieškovę nuo pareigos išlaikyti bendrąją dalinę nuosavybę.
  - 14.5. Teismai pažeidė įrodymų vertinimo taisykles, nes nevertino ieškovės pateiktų įrodymų, kurie patvirtina atsakovei suteiktų paslaugų faktą (atliktų darbų aktų, namo apžiūros aktų, įrenginių patikrinimo aktų, mokesčio skaičiavimo už bendrojo naudojimo elektros, atsakovei

tiesiogiai pagal jos prašymus atliktų darbų). Teismai atliko fragmentišką formalų rašytinių įrodymų vertinimą. Teismų sprendimai nemotyvuoti.

- 14.6. Apeliacinės instancijos teismas pažeidė Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 331 straipsnio 4 dalies nuostatas, neatsakė į esminius bylos faktinius ir teisinius aspektus (dėl sutarties galiojimo, jos taikymo ir aiškinimo).
15. Atsakovė įstatymo reikalavimus atitinkančio atsiliepimo į kasacinį skundą nepateikė.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl paslaugų sutarties pasibaigimo pagrindų

16. Sutartis yra dviejų ar daugiau asmenų susitarimas sukurti, pakeisti ar nutraukti civilinius teisinius santykius, kai vienas ar keli asmenys įsipareigoja kitam asmeniui ar asmenims atlikti tam tikrus veiksmus (ar susilaikyti nuo kitų veiksmų atlikimo), o šie įgyja reikalavimo teisę ([CK](#) 6.154 straipsnio 1 dalis). Sutarties esmė – šalių susitarimas, pasiektas suderinus jų valią. Sutarčių laisvės principas reiškia, kad civilinių teisinių santykių dalyviai patys sprendžia, ar sudaryti sutartį ([CK](#) 6.156 straipsnis). Teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią ([CK](#) 6.189 straipsnio 1 dalis). Kiekviena sutarties šalis, turėdama sutartinių santykių, privalo elgtis sąžiningai ([CK](#) 6.158 straipsnio 1 dalis).
17. Bendrosiose sutarčių teisės nuostatose įtvirtinta, kad vienašališkai sutartis gali būti nutraukta joje nustatytais atvejais ([CK](#) 6.217 straipsnio 5 dalis). Kai viena sutarties šalis miršta ar likviduojama, šios šalies iš sutarties atsiradusios teisės ir pareigos pereina jos įpėdiniams (teisių perėmėjams), jeigu tai įmanoma pagal sutarties prigimtį, įstatymus ar sutartį ([CK](#) 6.190 straipsnio 1 dalis).
18. Paslaugų sutartimi viena šalis (paslaugų teikėjas) įsipareigoja pagal kitos šalies (kliento) užsakymą suteikti klientui tam tikras nematerialaus pobūdžio (intelektines) ar kitokias paslaugas, nesusijusias su materialaus objekto sukūrimu (atlikti tam tikrus veiksmus arba vykdyti tam tikrą veiklą), o klientas įsipareigoja už suteiktas paslaugas sumokėti ([CK](#) 6.716 straipsnio 1 dalis).
19. Pagal teisinį reguliavimą klientas turi teisę vienašališkai nutraukti sutartį, nepaisydamas to, kad paslaugų teikėjas jau pradėjo ją vykdyti. Šiuo atveju klientas privalo sumokėti paslaugų teikėjui kainos dalį, proporcingą suteiktoms paslaugoms, ir atlyginti kitas protingas išlaidas, kurias paslaugų teikėjas, norėdamas įvykdyti sutartį, padarė iki pranešimo apie sutarties nutraukimą gavimo iš kliento momento (žr. [CK](#) 6.721 straipsnio 1 dalį).
20. [CK](#) 6.723 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad, klientui mirus, paslaugų sutartis nenutrūksta, išskyrus atvejus, kai paslaugų teikimo sutartis buvo susijusi tik su to kliento asmeniu arba jei paslaugų teikimas po kliento mirties tampa neįmanomas ar beprasmiškas. Sutartis šiuo pagrindu pasibaigia nuo to momento, kai paslaugų teikėjas sužinojo ar turėjo sužinoti apie kliento mirtį. Paslaugų teikėjas visais atvejais privalo imtis jam prieinamų adekvačių priemonių, kad apsaugotų kliento interesus.
21. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad sutarties šalių valia ir ja priimtų įsipareigojimų apimtis nustatytinos pagal sutarčių aiškinimo taisykles. Sutartis aiškinama tada, kai kyla ją sudariusių šalių ginčas dėl sutarties galiojimo, jos rūšies, pobūdžio, sąlygų turinio, šalių teisių bei pareigų apimtys, sutarties pakeitimo, pasibaigimo ir pan. Sutarties turinio ir sąlygų, dėl kurių tarp jos šalių kyla ginčas, išaiškinimas pagal sutarčių aiškinimo taisykles, taip identifikuojant tikrąjį šalių susitarimą, pasiektą joms disponuojant laisve savanoriškai nustatyti sutarties turinį ir suderinus jų valią, koreliuoja su sutarties laisvės principu ir nereškia šio principo pažeidimo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. spalio 5 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-345-701/2018](#), 52 punktas).
22. Nagrinėjamos bylos atveju ieškovė ieškinio reikalavimus atsakovei kildino iš 2009 m. gruodžio 14 d. šalių sudarytos sutarties, pagal kurią ieškovė įsipareigojo teikti pastato, kuriame yra atsakovės patalpos, administravimo paslaugas. Pirmosios instancijos teismas, remdamasis šios sutarties sąlygomis, ištyręs bylos duomenis nusprendė, kad sutartis pasibaigė. Šią išvadą teismas motyvavo tuo, kad atsakovė, vykdydama sutarties 4.3 punkte nustatytą sąlygą, po sutuoktinio mirties informavo ieškovę, jog pasikeitė sutarties šalis. Teismo vertinimu, atsakovės pranešimų pagrindu, pasikeitus patalpų savininkui, nutrūko 2009 m. sudaryta administravimo paslaugų sutartis. Kadangi nauja sutartis (2011 m. lapkričio 18 d. sutarties projektas) šalių nebuvo pasirašyta, teismas konstatavo, jog sutartiniai santykiai dėl ginčo patalpų administravimo šios bylos šalių nesieja. Apeliacinės instancijos teismas skundžiamoje nutartyje motyvavo, kad sutartis po vienos iš jos šalių mirties, nepaisant to, kad ji buvo kitos sutarties šalies sutuoktinis, turėjo būti sudaryta iš naujo. Kadangi tai nebuvo padaryta, teismas nusprendė, kad ieškovė nuo 2012 m. sausio 3 d. neturėjo teisinio pagrindo teikti paslaugas.
23. Ieškovė kasaciniame skunde kvestionuoja apeliacinės instancijos teismo išvadą, nesutikimą grįždama iš esmės dviem argumentų grupėmis: 1) kad buvo pažeistos [CK](#) 6.723 straipsnio 3 dalies, 6.190 straipsnio 1 dalies nuostatos; ieškovės įsitikinimu, sutartis negalėjo pasibaigti vien dėl to, kad viena iš šalių mirė, juolab atsižvelgiant į aplinkybę, kad sutartį su ieškove buvo sudariusi ir atsakovė dėl jai nuosavybės teise priklausiusios 1/2 patalpų dalies; sutuoktinio 1/2 turto (patalpų) dalį paveldėjusiai atsakovei perėjo ir šio asmens pareigos pagal sutartį; 2) atsakovė neišreiškė savo pozicijos ieškovei dėl sutarties nutraukimo.
24. Kaip matyti iš šios nutarties 20 punkte nurodyto teisinio reguliavimo (taip pat žr. 17 punktą), įstatyme įtvirtinta bendroji taisyklė, kad klientui (sutarties šaliai) mirus paslaugų sutartis nenutrūksta. Teisės ir pareigos tokiu atveju pereina įpėdiniui, išskyrus situacijas, kai paslaugų teikimo sutartis susijusi tik su konkrečiu kliento asmeniu arba jei paslaugų teikimas po kliento mirties tampa neįmanomas ar beprasmiškas. Nagrinėjamos bylos atveju, teisėjų kolegijos vertinimu, nėra pagrindo spręsti, kad 2009 m. gruodžio 14 d. sutartimi šalių buvo sulgyta dėl neatsiejamai su atsakovės mirusio sutuoktinio asmeniu susijusių paslaugų teikimo, teismai nenustatė, kad po kliento mirties toks teikimas tapo neįmanomas ar beprasmiškas. Iš teismų nustatytų faktinių aplinkybių ir bylos duomenų matyti, kad 2009 m. gruodžio 14 d. sutartimi ieškovė įsipareigojo teikti paslaugas patalpoms, kurių po 1/2 dalį nuosavybės teise priklausė atsakovei ir jos sutuoktiniui. Nėra šalių ginčo dėl to, kad

1/2 sutuoktiniui nuosavybės teise priklausiusių patalpų paveldėjo atsakovė ir ji tapo šių patalpų vienintele savininke. Atsižvelgdama į šią aplinkybę, taip pat į sutartimi sulgtų teikti paslaugų pobūdį, t. y. kad jos nevertintinos kaip neatsiejamai susijusios su atsakovės sutuoktinio asmeniu, remdamasi pirmiau nurodytu teisiniu reguliavimu, teisėjų kolegija pripažįsta teisiskai pagrįstu ieškovės argumentą, kad šiuo atveju teismai neturėjo teisinio pagrindo spręsti, jog atsakovės sutuoktinio mirtis savaime suponavo sutarties pasibaigimą dėl 1/2 dalies patalpų administravimo ir (ar) būtinumą sudaryti naują sutartį.

25. Pirmiau nurodyta išvada koreliuoja su kasacinio teismo išaiškinimais, kad pagal bendrąją ([CK 6.128 straipsnio](#) 1 dalyje įtvirtintą) taisyklę skolininko prievolė jam mirus nesibaigia, o pereina jo įpėdiniams, išskyrus tuos atvejus, kai ji negali būti įvykdyta nedalyvaujant pačiam skolininkui ar kitaip yra neatsiejamai susijusi su jo asmeniu. Taigi skolininkui mirus, įvyksta universalus jo turtinių teisių ir pareigų bei kai kurių asmeninių neturtinių teisių perėjimas jo įpėdiniams. Teisių perėjimo universalumas pasireiškia tuo, kad skolininko, palikėjo, teisės ir pareigos pereina palikinę priėmusiam įpėdiniui, neatsižvelgiant į tai, ar jis žinojo esant atitinkamas palikėjo teises ar pareigas. Įpėdiniui paveldėjimo tvarka pereina iš prievoliųjų santykių išplaukiančios palikėjo teisės ir pareigos, išskyrus asmeninio pobūdžio neperleidžiamas kitiems asmenims teises ir pareigas, t. y. tokias, kurios neatskiriamai susijusios su palikėjo asmeniu, pavyzdžiui, teisė į garbę ir orumą, autorystė, teisė į autorinį vardą, į kūrinio neličiamybę, į atlikėjo vardą ir atlikimo neličiamybę, teisė į išlaikymą ir pašalpas, mokamas palikėjui išlaikyti, teisė į pensiją, išskyrus įstatymų nustatytas išimtis ([CK 5.1 straipsnio](#) 3 dalis). Atsiradus paveldėjimo teisiniams santykiams ir įpėdiniams perėmus skolininko teises ir pareigas, sutarties šalys turi teisę susitarti dėl sutarties sąlygų keitimo arba nutraukti sutartį (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gruodžio 10 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-659-686/2015](#)).
26. 2009 m. gruodžio 14 d. sutartyje nustatyta, kad ji galioja nuo 2010 m. sausio 1 d. iki 2012 m. sausio 1 d. (4.1 punktas), taip pat įtvirtintos prielaidos sutarčiai pasibaigti – nustatyta, kad jei iki sutarties galiojimo pabaigos likus ne daugiau kaip 30 darbo dienų nė viena šalis kitai šaliai nepraneša apie savo nepageidavimą, kad ši sutartis būtų pratęsiama 2 metų laikotarpiui ar būtų pakeisti (pakoreguoti) sutarties punktai, sutarties galiojimo terminas automatiškai prasitęsia 2 metams; sutarties pratęsimų skaičius neribojamas (4.2 punktas); pasikeitus patalpų savininkui ši sutartis gali būti nutraukta, įspėjus administratorių prieš mėnesį (4.3 punktas).
27. Teismai iš esmės nusprendė, kad bylos duomenys patvirtina sutarties 4.3 punkte įtvirtintos sąlygos įgyvendinimą, t. y. kad atsakovė pasikeitus patalpų savininkui (po sutuoktinio mirties ieškovei paveldėjus jo turto dalį) pranešė apie sutarties nutraukimą. Šią išvadą, minėta, ieškove taip pat kvestionuoja.
28. Teisėjų kolegija nurodo, kad esant šalių ginčui dėl sutarties pasibaigimo pirmiau nurodytu – sutartyje nustatytu – pagrindu kyla poreikis aiškinti sutartį, vadovaujantis sutarčių aiškinimo taisyklėmis, įtvirtintomis [CPK](#) 6.193 straipsnyje.
29. Pagal kasacinio teismo formuojamą praktiką sutartis turi būti aiškinama nustatant tikruosius sutarties dalyvių ketinimus, atsižvelgiant į sutarties sąlygų tarpusavio ryšį, sutarties esmę, tikslą, jos sudarymo aplinkybes, šalių derybas dėl sutarties sudarymo, šalių elgesį po sutarties sudarymo ir kitas reikšmingas aplinkybes; sutarties sąlygos turi būti aiškinamos taip, kad aiškinimo rezultatas nereikštų nesąžiningumo vienos iš šalių atžvilgiu, būtina vadovautis ir CK 1.5 straipsnyje įtvirtintais bendraisiais teisės principais; taikant įstatymo įtvirtintas ir teismų praktikoje pripažintas sutarčių aiškinimo taisykles, turi būti kiek įmanoma tiksliau išsiaiškinta šalių valia, išreikšta joms sudarant sutartį ir prisiimant iš tokių sutarčių kylančius įsipareigojimus. Subjektyvusis sutarties aiškinimo metodas ir teksto lingvistinis aiškinimas sudaro darnią sutarčių aiškinimo metodų sistemą, kuria remiantis nustatomas šalių valios turinys. Tais atvejais, kai šalys skirtingai aiškina savo ketinimus pagal sutartį ir kai neįmanoma jų nustatyti taikant subjektyvų (šalių tikrųjų ketinimų) sutarties aiškinimo būdą, prioritetą teiktinas pažodiniams sutarties teksto aiškinimui (lingvistiniam aiškinimui), kaip objektyviausiai atspindinčiam tikrąją šalių valią dėl prisiimtų įsipareigojimų turinį (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. balandžio 22 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. e3K-3-112-421/2020](#) 23, 24 punktus ir juose nurodytą kasacinio teismo praktiką).
30. Nagrinėjamos bylos atveju šalys pateikė skirtingas versijas dėl sutarties (ne)galiojimo: atsakovė teigė, kad sutartis negalioja ir apie tai ieškovei buvo pranešta, o ieškove argumentavo priešingai, kad sutartis galioja, taigi turi būti tinkamai vykdomos iš jos kylančios teisės bei pareigos, tarp jų – įtvirtintos nuostatose dėl sutarties pasibaigimo. Ieškovės įsitikinimu, bylos duomenys nepatvirtina, kad atsakovė būtų išreiškusi savo poziciją dėl sutarties negaliojimo.
31. Iš bylos duomenų matyti, kad atsakovė 2011 m. lapkričio 17 d. ir 2011 m. lapkričio 18 d. laiškuose, kuriais rėmėsi teismai, konstatuodami sutarties pasibaigimo faktą, pateikė informaciją ieškovei apie tai, kad pasikeitė patalpų savininkai ir plotas; prašė taikant paslaugų tarifus atsižvelgti į nurodomą informaciją; taip pat prašė prie naujos sutarties pridėti tarifų skaičiuoklę. Teisėjų kolegijos vertinimu, nėra pagrindo spręsti, jog atsakovės pranešimais, atsižvelgiant į sutarties 4.2, 4.3 punktų turinį, juos aiškinant sistemiskai, ieškovei buvo informuota (įspėta) apie nepageidavimą tęsti sutartį apskritai (sutarties pasibaigimą). Šalims nesudarant naujos paslaugų teikimo sutarties, taip pat nesant pagrindo išvadai, jog 2009 m. gruodžio 14 d. sutartis atsakovės iniciatyva pasibaigė, teisiskai pagrįstais laikytini ieškovės argumentai dėl teismų išvadų nepagrįstumo, padaryto sutarčių aiškinimo taisyklių pažeidimo. Atsakovė, tapdama visų patalpų savininke, kaip minėta, perėmė mirusio sutuoktinio teises ir pareigas pagal sutartį, valios dėl jos nutraukimo neišreiškė, todėl sutartis atsakovei galioja. Pažymėtina, kad byloje yra duomenų, jog atsakovė po sutuoktinio mirties mokėjo ieškovei už teikiamas paslaugas.
32. Apibendrindama teisėjų kolegija konstatuoja, kad teismai, pažeisdami paslaugų teikimo sutarties pasibaigimo pagrindus, sutarčių aiškinimą reglamentuojančias teisės normas, padarė nepagrįstas išvadas dėl 2009 m. gruodžio 14 d. sutarties pasibaigimo, kartu ieškinio pagrindo (ieškovės paslaugų teikimo pagrindo) neįrodymo.

Dėl įrodymų vertinimo taisyklių (ne)tinkamo taikymo, teismo procesinio sprendimo motyvavimo pažeidimų sprendžiant dėl reikalavimo priteisti skolą (ne)pagrįstumo

33. Ieškove kasaciniame skunde argumentuoja, kad teismai pažeidė įrodymų vertinimo taisykles, nes nevertino ieškovės pateiktų dokumentų, jos manymu, patvirtinančių paslaugų atsakovei suteikimo faktą, formaliai įvertino bylos duomenis. Taip pat, ieškovės įsitikinimu, apeliacinės instancijos teismas pažeidė [CPK 331 straipsnio](#) 4 dalies nuostatas, neatsakė į esminius bylos faktinius ir teisinius aspektus.
34. [CPK 176 straipsnio](#) 1 dalyje nurodyta, kad įrodinėjimo tikslas – teismo įsitikinimas, pagrįstas byloje esančių įrodymų tyrimu ir įvertinimu, kad tam tikros aplinkybės, susijusios su ginčo dalyku, egzistuoja arba neegzistuoja. Pagal [CPK](#) 178 straipsnį šalys turi įrodyti aplinkybes, kuriomis grindžia savo reikalavimus bei atsikirtimus, išskyrus atvejus, kai yra remiamasi aplinkybėmis, kurių [CPK](#) nustatyta tvarka nereikia įrodinėti.

[CPK 185 straipsnio](#) 1 dalyje įtvirtinta, jog teismas įvertina byloje esančius įrodymus pagal vidinį savo įsitikinimą, pagrįstą visapusišku ir objektyviu aplinkybių, kurios buvo įrodinėjamos proceso metu, išnagrinėjimu, vadovaudamasis įstatymais.

35. Nuosekloje ir išplėtoje kasacinio teismo praktikoje dėl įrodymų tyrimo ir vertinimo nurodoma, kad faktą galima pripažinti įrodytu, jeigu byloje esančių įrodymų, kuriuos visapusiškai įvertino teismas, pagrindu susiformuoja teismo įsitikinimas, kad faktas buvo; reikia įvertinti kiekvieną įrodymą ir įrodymų visetą; išvados dėl įrodinėjimo dalyko įrodytinumo turi būti logiškai pagrįstos byloje surinktais duomenimis; teismas gali konstatuoti tam tikros aplinkybės buvimą ar nebuvimą, kai tokie išvada padaryti pakanka byloje esančių įrodymų; įrodymų pakankamumas byloje reiškia, kad jie tarpusavyje neprieštarauja vieni kitiems ir jų visuma leidžia padaryti pagrįstą išvadą apie įrodinėjamų faktinių aplinkybių buvimą; įrodinėjimo ir įrodymų vertinimo taisyklės pagal įstatymą nereikalauja, kad visi prieštaravimai būtų pašalinti (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. vasario 14 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. e3K-3-42-684/2019](#) 30 punktą).
36. Įrodymų vertinimas turi būti grindžiamas įrodymų lygybės principu, laikantis nuostatos, kad visi įrodymai turi vienokią ar kitokią įrodomąją vertę ir kad nė vieno negalima nemotyvuotai atmeti ar laikyti svaresniu, išskyrus įstatyme nurodytas išimtis (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. lapkričio 13 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-495/2014](#); 2016 m. lapkričio 25 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-478-415/2016](#), 18 punktas).
37. Teismo sprendimas turi būti pagrįstas ir teisėtas ([CPK](#) 263 straipsnis), šie reikalavimai taikytini visų instancijų teismų priimamiems sprendimams ir yra susiję su įstatymu pavesta teismo pareiga tinkamai motyvuoti priimamą sprendimą, t. y. jį pagrįsti faktiniais ir teisiniais argumentais ([CPK](#) 270, 331 straipsniai). Sprendimas šiuos reikalavimus atitinka, jei teismas, išspręsdamas bylą, teisingai taiko materialiosios ir proceso teisės normas, o padarytos išvados atitinka įstatymo nustatyta tvarka konstatuotas byloje reikšmingas aplinkybes ir pagrįstos atitinkamomis teisės normomis. [CPK](#) 331 straipsnio 4 dalyje įtvirtinta, kad apeliacinės instancijos teismo sprendimo (nutarties) motyvuojamojoje dalyje glausta forma turi būti išdėstytos teismo nustatytos bylos aplinkybės, įrodymai, kuriais grindžiamos teismo išvados, argumentai, dėl kurių teismas atmetė kuriuos nors įrodymus, taip pat įstatymai ir kiti teisės aktai bei teisiniai argumentai, kuriais teismas vadovavosi darydamas išvadas. Tai reiškia, kad apeliacinės instancijos teismo procesinis dokumentas turi būti argumentuotas.
38. Motyvuojamosios teismo sprendimo (nutarties) dalies paskirtis – pagrįsti apeliacinės instancijos teismo išvadas, išdėstytas rezoliucinėje apeliacinės instancijos teismo sprendimo (nutarties) dalyje. Teismo sprendimo motyvavimo svarbą yra pabrėžęs Europos Žmogaus Teisių Teismas, nurodęs, kad sprendimo motyvavimas yra būtinas, norint parodyti, kad bylos šalys buvo išklaustos ir teisingumas įvykdytas atidžiai (žr. 2001 m. rugsėjo 27 d. sprendimo byloje *Hirvisaari prieš Suomiją*, peticijos Nr. 4968/99, par. 30). Pareigos nurodyti priimto sprendimo motyvus apimtis gali skirtis priklausomai nuo sprendimo pobūdžio ir turi būti analizuojama konkrečių bylos aplinkybių kontekste (žr. 1994 m. gruodžio 9 d. sprendimų bylose *Ruiz Torija prieš Ispaniją* ir *Hiro Balani prieš Ispaniją*, serija A. Nr. 303-A ir 303-B, p. 12, par. 29, ir p. 29–30, par. 27; 1998 m. vasario 19 d. sprendimo byloje *Higgins ir kiti prieš Prancūziją*, sprendimų pranešimai 1998-I, p. 60, par. 42). Tačiau teismo pareiga pagrįsti priimtą sprendimą neturėtų būti suprantama kaip reikalavimas detalai atsakyti į kiekvieną argumentą (žr. 1994 m. balandžio 19 d. sprendimo byloje *Van de Hurk prieš Nyderlandus*, serija A. Nr. 288, p. 20, par. 61).
39. Pagal [CPK 346 straipsnio](#) 2 dalies 1 punktą kasacijos pagrindas yra tik esminis teisės normų pažeidimas, be to, jeigu šis pažeidimas galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje išaiškinta, kad tuo atveju, kai teismo sprendimo (nutarties) motyvai yra neišsamūs, šis trūkumas gali būti pripažintas esminiu pažeidimu pagal [CPK 346 straipsnio](#) 2 dalies 1 punktą, jeigu sprendimo (nutarties) motyvuojamojoje dalyje neatsakyta į pagrindinius (esminius) bylos faktinius ir teisinius aspektus ir dėl to byla galėjo būti išspręsta neteisingai (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. vasario 10 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-27/2012](#)).
40. Kiekvienoje civilinėje byloje teismas turi įsitikinti ir sprendime (nutartyje) nurodyti, kurios reikšmingos bylai aplinkybės nustatytos, o kurios – nenustatytos. Tik teisingai nustatčius teisiškai reikšmingas faktines bylos aplinkybes galima tinkamai pritaikyti vieną ar kitą teisės normą ir teisingai išspręsti ginčą.
41. Sprendimą netenkinti ieškovės reikalavimo priteisti jai iš atsakovės skolą už paslaugas pirmosios instancijos teismas motyvavo, be kita ko, tuo, kad ieškovė neįrodė skolos susidarymo priežasčių. Teismas pažymėjo, kad skolų valdymo ataskaitoje nurodyta, jog 2018 m. vasario mėnesį neapmokėta 337,75 Eur, tačiau nepateikta paaiškinimų, kaip ši skola ir už kokį laikotarpį susidarė; ieškinyje skolos susidarymo laikotarpis nurodytas nuo 2018 m. vasario 1 d. iki 2019 m. vasario 28 d. Pažymėjęs, kad ieškovės pateiktose sąskaitose faktūrose už laikotarpį nuo 2018 m. vasario mėn. iki 2019 m. vasario mėn. nenurodyta, jog atsakovei sąskaitos išrašytos sutarties pagrindu, teismas padarė išvadą, kad administravimo mokesčius atsakovei ieškovė skaičiuoja, remdamasi [CK](#) 4.82, 4.84 straipsniais, nors nėra pastato (duomenys neskelbtini) B administratorė. Apeliacinės instancijos teismas, skundžiamoje nutartyje įvardijęs ieškovės apeliacinio skundo argumentą, kad ieškinio reikalavimo dydis pagrįstas patikimais bei objektyviais rašytiniais įrodymais, išvadą dėl paslaugų teikimo fakto neįrodytumo motyvavo iš esmės tik tuo, kad neišku, kokius konkrečiai darbus, už kuriuos atsakovė nėra atsiskaičiusi, ieškovė atliko.
42. Kasacinio teismo teisėjų kolegija pažymi, kad apeliacinės instancijos teismo išvada dėl vieno iš esminių (šalia ginčo sutarties galiojimo) klausimų šioje byloje – skolos (ne)įrodytumo – nelaikytina pakankamai motyvuota. Apeliacinės instancijos teismas privalėjo patikrinti pirmosios instancijos teismo išvados dėl neįrodytos skolos pagrįstumą ir savo išvadas pagrįsti ištirtais bylos duomenimis, jų visuma. Apeliacinės instancijos teismas šiuo atveju tik paminėjo, kad suteiktas paslaugas ieškovė įrodinėjo išrašytais PVM sąskaitomis faktūromis, iš kurių neišku, kokius konkrečius darbus ieškovė atliko ir atsakovė už juos neatsiskaitė. Skundžiamos nutarties turinys, teisėjų kolegijos vertinimu, nesuponuoja, kad buvo visapusiškai ir objektyviai ištirtos bylos išnagrinėjimo rezultatui teisiškai reikšmingos aplinkybės, kurios buvo įrodinėjamos proceso metu (ieškovė įrodinėjo, kad konkrečios paslaugos buvo teikiamos, jų suteikta už reikalaujamą priteisti sumą, atsakovei kyla pareiga sumokėti įsiskolinimą). Teismas nepasisakė nei dėl PVM sąskaitų faktūrų turinio (jose nurodytų paslaugų), nei dėl ieškovės pateiktų darbų atlikimo aktų, duomenų šiuose dokumentuose (ne)sutapties, nevertino atsakovės pateiktų sutarčių su kitais paslaugų teikėjais, netyrė jų turinio (dėl kokių konkrečiai paslaugų teikimo atsakovės su jais buvo sulygta), nevertino, ar buvo teisėtai skaičiuojami mokesčiai atsakovei už konkrečias paslaugas (ar jos nesidubliavo su kitų paslaugų teikėjų teiktomis paslaugomis), ar tos paslaugos (jų dalis), kurios atsispindi atsakovei išrašylose sąskaitose, realiai buvo suteiktos. Be to, teismas nepasisakė dėl pirmosios instancijos teismo nustatytos aplinkybės, jog laikotarpio, už kurį reikalaujama priteisti įsiskolinimą, pradžioje (2018 m. vasario mėnesį) jau buvo fiksuota neapmokėta 337,75 Eur suma, tačiau nepateikta paaiškinimų, kaip ši skola ir už kokį ankstesnį laikotarpį susidarė, ar tas laikotarpis nesutampa su laikotarpiu, už kurį ieškovė reikalavo priteisti įsiskolinimą Vilniaus miesto apylinkės teismo nagrinėtoje civilinėje byloje Nr. e2-31892-465/2017, kurioje ieškovė atsisakė savo reikalavimų.
43. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismo nutartis neatitinka jai keliamų teisėtumo ir pagrįstumo reikalavimų. Įrodymų

tyrimo ir vertinimo taisyklių nesilaikymas, motyvavimo dėl teisškai reikšmingų bylos aplinkybių (ne)įrodymo stoka laikytini esminiais pažeidimais. Dėl padarytų pažeidimų byla galėjo būti išspręsta neteisingai. Dėl nurodytų priežasčių skundžiamą apeliacinės instancijos teismo nutartį panaikintina ir byla perduotina šiam teismui nagrinėti iš naujo ([CPK 359 straipsnio 1 dalies 5 punktas](#)).

44. Kiti kasacinio skundo argumentai neturi teisinės reikšmės kasacinės bylos išnagrinėjimo rezultatui, todėl teisėjų kolegija dėl jų nepasisako.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

45. Kasacinis teismas patyrė 4,80 Eur išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. vasario 12 d. pažyma apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu). Perdavus bylą iš naujo nagrinėti apeliacinės instancijos teismui, šių išlaidų paskirstymo klausimas paliktinas spręsti teismui kartu su kitų bylinėjimosi išlaidų paskirstymu ([CPK 93 straipsnis](#)).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 5 punktu, 362 straipsniu,

n u t a r i a :

Vilniaus apygardos teismo 2020 m. kovo 31 d. nutartį panaikinti ir perduoti bylą iš naujo nagrinėti Vilniaus apygardos teismui. Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Andžej Maciejewski

Gediminas Sagatys

Antanas Simniškis